

KRONIKA ŠKOLY

V prvním díle naší kroniky se podíváme na naší Základní školu přibližně od roku 1790. do roku 1860.

Olda Plíšek odvedl skvělou práci při psaní a hledání historie naší obce a proto se nyní můžeme společně vydat na toulky historií naší obce.

Tuto zprávu našel Olda v okresním archivu v Děčíně a je psána dle německých podkladů.

Kronika začíná vlastně přílohou shrnutí, pravdivá přiznání a udání nacházejících se ve škole v Horních Habarticích nad kterou vykonává obec patronátní právo, jak vysoký je počet školou povinných dětí obou pohlaví a jaké má škola finanční příjmy.

Kmenový stav dětí z 22.1. 1790 – 48 chlapců, 47 děvčat celkem tedy 95 dětí.

V roce 1840 byl stav 45 chlapců a 49 děvčat celkem tedy 94 dětí.

Dále jsou zde uvedeni žáci, jejichž rodiče si nemohou dovolit školu platit . Bylo to 18 chlapců a 21 děvčat. Dále žáci jejichž rodiče si mohou dovolit školu platit to bylo 27 chlapců a 28 děvčat.

Žáci, kteří dle zákona PSW odst. 10. paragrafu 10 nemusí navštěvovat školu 2 chlapci a 3 dívky a žáci od kterých je školné vyžadováno 25 chlapců, 25 děvčat.

Dále jsou zde uvedeny: 1) Příjmy učitele. 2) Kapitál, 3), přírůstky peněz jak v hotovosti tak v naturáliích.

A) od farnosti (hudební služba, ministrantství, nadace)

B) od vrchnosti

C) normálního školního fondu

D) z místa školy (obecní pokladna, výnos za pohřeb, služby, zvonění na počasí)

Školní rok trval 47 týdnů

Určité příspěvky pro učitele se dávaly např. K Novému roku po 3 krejcarech od 110 domů, dále na Zelený čtvrtek, Štědrý večer za vyučování pro obě třídy navíc za neděle, dřevo na topení od vrchnosti.

Jaký život v blahobytu a hojnosti mohl tehdy učitel vést?

V té době stál , 1 strich pšenice 6 Zlatých, 1 strich brambor 30 krejcarů, 1 kousek másla 20 krejcarů, 1,5 l piva 2 krejcarech.

Ale co si počne člověk 8,47 krejcarech na den? K životu málo na vyhladovění příliš.

Též souhrn z roku 1790 jenž se vyskytuje v této sbírce chci z něj v krátkosti uvést to nejdůležitější.

Školou povinných dětí bylo toho času 94 z toho 45 dívek a 49 chlapců. Z toho chudých neplatičů 39 (18 chlapců, 21 děvčat.)

Zůstalo tedy 55 platičů školného a z toho počtu se ještě odpočítalo 5, kteří měli zdůvodnění dle zákona do školy nechodit. Tj tedy 50 platičů.

Na týdenním školném v současnosti z 50 platičů školních dětí platí někteří 1, 1,5 – 2 krejcarech.

Celkový příjem pro učitele ze všech aktivit, příspěvků a práce se pohyboval kolem 90 Zlatých.

Komise pro školní záležitosti vypadala takto:

Franz Kohl – školní komisař
Johan Josef Huttel – oprávněný sporáve
Florus Hegenbart – lokalista
Johann Christoph Hiekel – soudce
Franz Burgermeister – učitel
Franz Rehnelt – přísedící

V roce 1801 byla mzda každému učiteli stanovena na 100 zl. Dle návrhu Krajského úřadu č. 1851.

Franz Burgermeister musel být hodným učitelem, že ještě dnes žijící samozřejmě ve vysokém věku stáří jsou žáci na něho vzpomínají.

Narodil se 2. 4. 1749 na Brocně v Litoměřickém okrese. Hovořil německy a česky. Jako školní pomocník působil od roku 1768 v Kytlicích, od roku 1770 jako školní pomocník ve Volfarticích, od roku 1773 v Jiřetíně. Od roku 1780 jako učitel v Prosmykách a od roku 1782 jako učitel v Horních Habarticích.

Jelikož budoucnost je ukryta našim zrakům, současnost letí okolo jako vánek a jenom minulost zůstává trvalou tak jak já Franz Kochs, učitel v Horních Habarticích jsem se rozhodl taková data, která jsou obzvláště důležitá pro naši místní obec a zvláště zdejší školu zapsati, aby jí pozdější generace jako varující příklad k napodobení mohli využít.

Podle získaných zpráv byli přede mnou čtyři učitelé.

Pamětníci si vzpomínají ještě ze svých školních dob na svého starého učitele, který trpěl dnou a jeho ruce důsledkem této nemoci byly pokroucené a zmrzačené. Jeho jméno Franz Burgermeister (učitel v Horních Habarticích od roku 1782 do roku 1819). Jeho postavení muselo být velice ubohé, neboť návštěva školy přes léto byla velice špatná a jen přes zimní měsíce trochu lepší.

Nepřicházející děti do školy neplatily žádné školné a často se stávalo, že v sobotu, v den příjmu školného zůstalo jenom několik krejcarů ležet na stole před ním a učitel s hořkými pocity volal „Nyní mohu s těmito pár krejcarý žít a žvýkat svoje prsty.“

Svůj byt měl v učebně, kde mohl vykonávat své práce tudíž vyučování muselo být i rušené. Školní místnost byla provedena ze směsi hlíny a slámy (lepenicí) s úzkými krátkými okny a dřevěným stropem. Bylo zde zatuchlo a vlhko.

I já jsem měl to štěstí v této učebně do roku 1862 vyučovat, pročez tuto učebnu mohu tak přesně popsat. Proti učebně byl malý zděný chlívek, který byl později rozšířen jako byt pro později zaměstnaného učitele Franze Josefa Seidela. Ještě později postavila obec chlév na severní straně tohoto bytu. Takto zůstala škola do roku 1802.

Jako ložnice nebyla učiteli přidělena ani komora, ale on musel pod doškovou střechou na půdě se svou rodinou po denní námaze a starostech užít spánku spřavedlivých.

Přesný popis příjmů učitele Burgermeistera poskytuje 1 sešit popsany dřívějšími učiteli „Souhrn“ Tam se vyskytuje o ročním žoldu od Horních Habartic učitelů a vedlejších příjmech na penězích hotovosti 20 zlatých.

Na straně 11. Jmenovitě školní peníze od týdne do týdne počítáno od dětí v obci s výjimkou chudých, kteří byly vyučovány bezplatně po 30 krejcarů.

Franz Burgeimeister zemřel 4.6. 1819 ve věku 70 let. Na škole v Horních Habarticích působil 37 let.

Po jeho smrti vyučoval na škole v Horních Habarticích jeho syn Franz a obstarával též službu na kůru. Udržel si tento učitelský post, ale nepodřídil se předepsané zkoušce, protože toto učitelské místo zaujal heřmanovský učitel Josef Schubert v roce 1819.

Jeho působení bylo jenom krátké, neboť po úmrtí markvartického učitele Josefa Heideho převzal toto místo 26.6. 1820.

Podle výpovědi důvěryhodných pamětníků byl tak šikovným učitelem, ale i výborným hudebníkem. Horní Habartice velice želely jeho odchodu, protože provozoval hudbu s dětmi a s nimi k velké radosti rodičů provozoval tzv. Tureckou muziku.

Bylo proto na Horních Habarticích najít nového učitele, který byl přiměřen tomuto postu.

Volba padla na Franze Josefa Seidela školního pomocníka ze Chřibské. Tento učitel byl vřele doporučen učitelem Schmiedem ze Srbské Kamenice, který jako zdatná hudební síla byl u mladých i starých ve vysokém kurzu.

Seidel tento post přijal a působil na zdejší škole 29 let.

Zemřel 18.9. 1849 v 8:30 večer následkem chrlení krve poté, co delší dobu trpěl souchotinami hrtanu.

Během této dlouhé doby svého účinkování musel bojovat s mnohými potížemi.

V první době svého úřadování musel snést mnoho zlého od expozita pátera Franze Gautsche, který ho všemi možnými způsoby tyranizoval, protože on byl v obci všemocným.

V pozdějších letech mu dala zabrat velká nemocnost jeho dětí. Jeho postavení nebylo skvostné. Jako důkaz toho slouží, že byl nucen v místní hospodě muzicírováním svojí prekerní situaci vylepšovat.

Po jeho smrti se o jeho post ucházelo vícero osob. Pozůstalá vdova zemřelého učitele Seidela nasadila všechny páky do pohybu, aby svého syna Franze (podučitele v Pysku) prosadila.

To se jí podařilo, ale musela napřed podepsat revers, ve kterém prohlásila, že se vzdává penze, kterou jí měla obec povinně vyplácet.

Tak pro vlastní prospěch tehdejších obecních členů přivedlo mladého 22 letého muže do učitelského postu v Horních Habarticích.

Ten se ale ve svém rodišti necítil šťasten. Jeho působení bylo jen krátké, neboť již po čtyřech letech 22.9. 1853 umírá. Trpěl Souchotinami hrtanu.

Byl jsem roku 1841 po absolvování prezaranden kurzu tehdejším učitelem Antonínem Hikem přijat jako školní pomocník v Dobrné a zůstal jsem tam až do 1.12 roku 1841.

Tehdejší vikář z Doubice páter Josef Hellmann mě ale přidělil do Markvartic jako školního pomocníka a já tam zůstal až do roku 1853 tudíž 12 let. Po smrti mého předchůdce Franze Seidela jsem byl vikářem a páterem Kamenického Šenova Franzem Vaterem přemístěn jako školní provizor do Horních Habartic.

Dne 2.10. 1853 jsem byl obcí Horní Habartice zvolen jako patron k učitelství a biskupskou konzistoří prostřednictvím dekretu 10. 11. téhož roku začal působit. Tak říkajíc se postavil na vlastní nohy. Protože po mém předchůdci byli žáci dosti zaostalí což je přirozené (příčinou byla nemoc). Čekala mně těžká práce.

Učebna byla jak již poznamenáno před tím ve špatném stavu. Ani hezčí kamna zde nebyly. Byl zde na zimu postaven plechový komín, který silně kouřil, že se žáci nedali rozeznat.

Ke chvále tehdejšího představeného obce Stefana Jahnla sedláka v Horních Habarticích, který byl zároveň školním dozorcem, musím přiznat, že vládnoucí mizérie byla tak dalece odstraněna. Byla položena nová podlaha, postavena lepší kamna a okna vyměněna. Jelikož já musel se svou rodinou v létě v zimě spát pod doškovou střechou a zde za krutých mrazů a utlačování horka vystaven byl, můj majetek nebyl jist před zloději dostál jsem svými prosbami toho, že mi někteří sedláci z Horních Habartic věnovali více kmenů a prken, ze kterých jsme na severní straně nad obývacím nechal vystavět podkrovní pokoj a hradil ho ze svého. Nyní jsem měl alespoň poněkud důstojnou ložnici, která někdy i v létě sloužiti musela jako studijní a reprezentační pokoj.

Co obsahoval můj tehdejší příjem necht' sdělí vedlejší soubor.

Současný počet žáků 50 chlapců a 65 děvčat celkem 115 žáků. Školou povinných.

Z toho chudí (nemuseli platit školné) 18 chlapců a 21 děvčat. Celkem 39 žáků

platících a nemusí chodit do školy 4 chlapci a 5 děvčat celkem 9 žáků.

Dále obdobné příjmy od kostela, vrchnosti, obce celkem 125 zlatých

Sepsáno v Horních Habarticích 12.12. 1850

Školní dozor – Stefan Jahnel
Starosta a komisař Ignaz Gautsch
Ignaz Heikel - sudí

Na závěr učitel prohlašuje, že nic nezamlčel pod vědomím pokuty